

GEZONDHEIDSZORG

Een alomvattend dossier

Invoering van het elektronisch patiëntendossier verloopt veel te traag. Stel de patiënt centraal en maak hem meer beheerder van zijn ziektegeschiedenis

Willem Wansink

Al jaren wordt er gesproken over het invoeren van een elektronisch patiëntendossier. Maar nog altijd is het er niet. Waarom duurt dat zo lang? En waarom is niet de patiënt, maar de arts verantwoordelijk voor het medische dossier?

Gert Jan Dijkmans van Gunst (51), partner bij adviesbureau Ynno, beweert de oplossing te hebben. Ziekenhuizen moeten de verantwoordelijkheid voor het patiëntendossier bij de patiënt leggen. 'Betrek de patiënt erbij. De ziekte is niet van de dokter, maar van de patiënt. Laat hem zijn eigen dossier inzien, eventueel aanvullen en beheren. Want de patiënt kent zijn ziektegeschiedenis het beste.'

Veel ziekenhuizen durven dat niet aan, zogenaamd vanwege de privacy van patiënten, zegt Dijkmans van Gunst. Samen met dertig collega's vormde hij tot voor kort de voormalige innovatietak van het organisatieadviesbureau Twynstra Gudde: 'Waarom is het wél mogelijk om online in een beveiligde omge-

ving bankgegevens te raadplegen en niet het eigen medische dossier in te zien?' stelt hij.

Dijkmans van Gunst heeft gelijk, al is zijn alternatief on-Nederlands. Want al jaren geleden werd er besloten dat de artsen verantwoordelijk zijn voor de medische gegevens. Maar doordat dokters en andere betrokkenen in de zorg hun eilandjes koesteren en een stammenstrijd voeren, komt het landelijk elektronisch patiëntendossier (epd) nog steeds niet van de grond.

Een epd legt de ziektegeschiedenis van een patiënt vast: huisarts, laboratorium, (radiologische) onderzoeken en behandelingen in diverse ziekenhuizen. Het kabinet-Balkenende IV wil dat het epd er 'spoedig' komt; uiterlijk in 2009, staat in het regeerakkoord. De vraag is of dat lukt, mede gezien de terughoudendheid binnen de zorg om te investeren in ict. Dus zal er wel opnieuw uitstel volgen; 2011 wordt al genoemd als vroegste datum.

Sinds enige tijd werkt de zorgsector er in elk geval serieus aan om iedere Nederlander nog dit jaar een eigen elektronisch medicatie-

dossier (emd) te geven. Een emd bevat alle actuele gegevens over het medicijngebruik van een patiënt. Als er eenmaal een landelijk systeem rond het emd is, dan kan iedere zorgverlener op elk moment van de dag – versleuteld – alle informatie inzien over de medicijnverstrekking, ook 's nachts en in het weekeinde. De regio's Amsterdam en Rijnmond begonnen al met het emd. En Twente experimenteert met het elektronische waarnemendossier voor huisartsenposten (zie 'Overheid moet dokters prikkelen' op deze pagina).

Zelfs het elektronisch medicatiedossier is hard nodig. Want ziekenhuizen maken te veel, vaak dramatische, fouten. Dokters weten geregeld niet van elkaar welke medicijnen ze aan een patiënt voorschrijven. Nog afgelopen maand publiceerde de Inspectie voor de Gezondheidszorg een hard rapport over ernstige tekortkomingen in de kwaliteit van medische dossiers. De manier van invullen voldoet niet. De overdracht van patiëntgegevens in de pre-operatieve fase is matig tot slecht. Met als gevolg dat er elke week wel iets fout gaat bij

'Overheid moet dokters prikkelen'

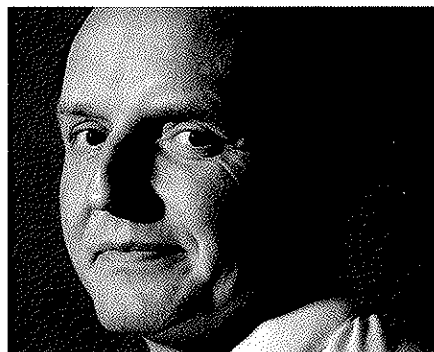
Pionier Marcel Kok regelt elektronische uitwisseling van patiëntendossiers bij waarnemers op Twentse huisartsenposten

Marcel Kok (40) is directeur van twee ict-bedrijven. Promedico ICT zorgt voor de automatisering van huisartspraktijken. Protopics koppelt elektronische patiëntendossiers (epd's) aan elkaar, onafhankelijk van de systemen waarin de gegevens zijn opgeslagen. Ruim tweehonderd waarnemers op de huisartsenposten in Twente kunnen nu al de elektronische dossiers van andere huisartsen inzien. Kok: 'Het komt de kwaliteit van zorg ten goede als de gegevens van een patiënt online zijn in te zien op de huisartsenpost.'

ELSEVIER U bent directeur. Bent u ook de eigenaar?

Marcel Kok: 'Nee, de aandelen zijn van een stichting. De klanten zijn 1.150 huisartsenpraktijken in het hele land, waaronder alle 500 apotheekhoudende huisartsen.'

ELSEVIER Wat doet u precies?



Marcel Kok: '1,5 miljoen patiënten online'

Kok: 'Twee jaar geleden introduceerden wij een nieuw systeem, gebaseerd op één centrale database. Wij bewaren en beheren alle digitale medische patiëntgegevens voor de aangesloten huisartsen. Zij hoeven niets op te slaan. Ze moeten slechts een snelle inter-

netverbinding hebben met een speciale digipas en beveiligde toegangscode. Inmiddels zijn de gegevens van 1,5 miljoen patiënten online.'

ELSEVIER Zijn huisartsen wel zo modern?

Kok: 'De automatisering gaat niet aan de huisartsen voorbij. Alleen bestaan er te veel verschillende ict-systemen, die onvoldoende op elkaar aansluiten. Wij optimaliseren dat. We willen ook dat de patiënten straks hun eigen dossier kunnen inzien.'

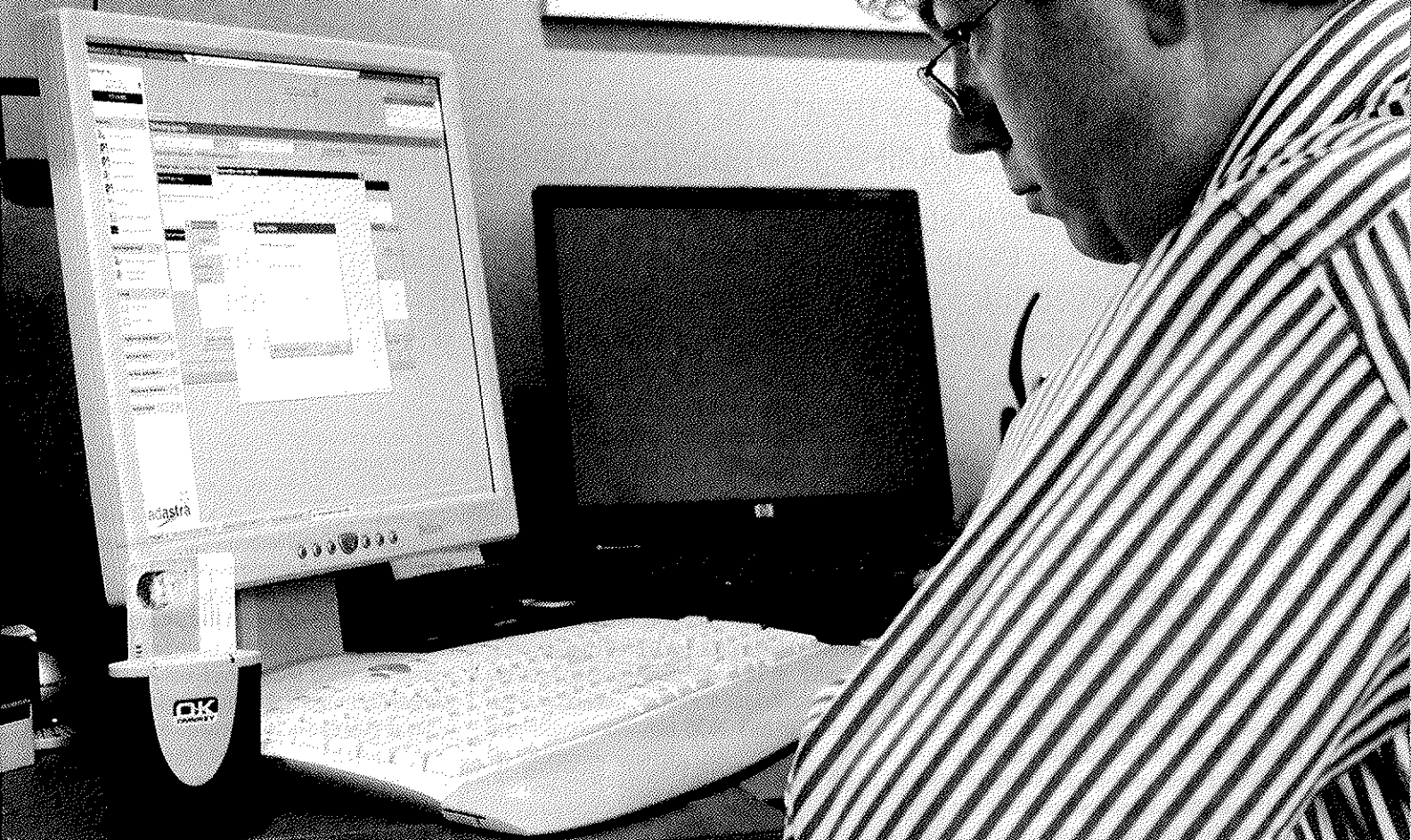
ELSEVIER Het kabinet wenst dat iedereen in 2009 zijn eigen elektronische patiëntendossier heeft. Waarom zo laat?

Kok: 'Een huisarts geeft 3.000 euro per jaar uit aan software. Er zijn 8.000 huisartsen. Dat betekent een markt van 24 miljoen euro per jaar. Dit spreekt grote investeerders minder aan. Daardoor gaat het traag.'

ELSEVIER Wat kan de overheid doen?

Kok: 'Ze moet artsen ook financieel prikkelen door bijvoorbeeld een vergoeding voor het epd te bieden, zodat medicatiefouten snel afnemen. En de onlinecommunicatie met ziekenhuizen moet verbeteren. Helaas vindt niet iedereen dat de kost nog altijd voor de baat uit gaat.'

Speciale pas en beveiligde code verschaffen huisarts Peter Kroeze uit Enschede toegang tot een elektronisch patiëntendossier



een simpele operationele ingreep. De oplossing ligt voor de hand: zorg dat specialisten alle medische gegevens van hun patiënten niet langer met de hand, maar elektronisch vastleggen. En bouw zo snel mogelijk digitale systemen waarmee huisartsen, ziekenhuizen, specialisten en andere zorgverleners die gegevens online kunnen uitwisselen.

Tijd en geld

Dat kan nu al, zegt Koos Dirkse (59), directeur van Medisoft. Hij zegt te beschikken over het enige dossier dat het papieren dossier volwaardig kan vervangen. Dirkse brengt het digitale zorgdossier Orca op de markt (Open Record for Care): 'Dat is één dossier voor de hele zorgsector. Niet slechts voor de huisarts of de medisch specialist, maar ook voor de logopedist en fysiotherapeut. De patiënt staat centraal, en behandelaars kunnen de gegevens waar ook ter wereld in zes talen raadplegen en aanvullen, 24 uur per dag, 7 dagen per week.'

Orca telt één digitaal dossier per patiënt – van de wieg tot het graf. 'Veel instellingen, zoals ziekenhuizen, bezitten meerdere dossiers per patiënt. Die moeten ze allemaal bijhouden. En dat kost tijd en geld,' zegt Dirkse. Elk dossier kost 32 euro per jaar, rekent hij

voor: 'In een ziekenhuis praat je op jaarbasis dan al gauw over duizenden dossiers en honderdduizenden euro's. Orca kost jaarlijks 12 euro per patiënt. Dat is bijna drie keer zo goedkoop als één papieren dossier.'

Zelfstandig adviseur Ruud Beijers (50), voormalig kinderarts-neonatoloog, ziet de voordelen van Orca. Vanaf 1 mei is hij voorzitter van de raad van bestuur van De Tjongerschans, een middelgroot ziekenhuis in Heerenveen. Volgens hem gaan bestaande informatiesystemen niet uit van de patiënt, maar van bedrijfsmatige doeleinden. Beijers: 'Veel dokters doen maar een stuk van een dossier. De gynaecoloog vult het gynaecologische deel in, de neuroloog het neurologische. Dat stemmen ze niet goed op elkaar af.' Die dossiers zijn aparte kijkdozen: 'Allemaal gemorrel in de marge. Orca is een actief, geïntegreerd informatiekanaal. Het kan met elk ziekenhuisinformatiesysteem communiceren. En het voldoet bovendien aan de hoogste Europese standaarden.'

Het Nictiz, het Nationaal ICT Instituut in de Zorg, is verantwoordelijk voor de invoering van het elektronisch medicatiedossier en het waarneemdossier huisartsen. Directeur Gert-Jan van Boven (44) vindt zelf dat hij op de goede weg is. Volgens hem ligt invoering

van zo'n dossier ingewikkeld. Er is een standaard nodig voor technische, medische, organisatorische en beleidsmatige gegevens, voordat een emd of epd optimaal werkt. 'De overheid zorgt voor goede randvoorwaarden. Die bouwde een landelijk schakelpunt om medische informatie digitaal te kunnen uitwisselen. En als de Eerste Kamer instemt, komt er een burgerservicenummer waarmee ook iedere patiënt zich kan identificeren.'

Nu zijn de dokters aan zet, zegt Van Boven. 'Tot voor kort kon een huisarts nog zeggen dat er geen elektronische uitwisseling mogelijk was. Dat is afgelopen na de afronding van de experimenten in Rijnmond, Amsterdam en Twente. Dan hebben we de kinderziekten overwonnen, en voeren we het elektronisch medicatiedossier voor heel Nederland in.'

Is de patiënt straks ook de eigenaar van zijn medische gegevens? Van Boven: 'Nee. Dat is te ingewikkeld, alleen al vanwege de beveiliging. Maar iedere burger heeft wel het recht om zijn eigen gegevens in te zien. En uiteraard krijgt hij straks een digitaal pasje met een unieke, eigen toegangscode.'

Wat kan het epd voor u betekenen?

[www.kolbomen.nl/patientendossier](#)